

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА**

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Частина I № 11 (246)

червень 2012

**Засновано в лютому 1997 року (27) Свідоцтво про
реєстрацію: серія КВ № 14441-3412ПР, видане
Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.**

**Збірник наукових праць внесено до переліку наукових
фахових видань України (педагогічні науки) Постанова
президії ВАК України від 14.10.09 №1-05/4**

**Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№30-05 від 30.03.2005 р.)**

**Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради Луганського
національного університету імені Тараса Шевченка (протокол
№ 10 від 27 квітня 2012 року)**

Виходить двічі на місяць

20. **Лаврентьев А. О.** Формування музичної культури студентів у процесі роботи вокального ансамблю41.
116 42.
21. **Лебедева М. В., Кулдиркаєва О. В.** Виконання романсів (практичні рекомендації)
121 43.
22. **Лисицина Ю. С.** Систематика педагогічних підходів до виховання толерантності школярів
124 44.
23. **Манасян Л. А.** Раскрытие художественного образа. Воспитание артистизма.....
128
24. **Марухно В. С.** Фахова підготовка студентів-валторністів.....
135
25. **Матузова І. Г.** Результати впровадження організаційно-педагогічних умов підвищення екологічної вихованості старшокласників у процесі профільного навчання.....
140
26. **Мей Фендзюань.** Теоретичні основи формування творчого мислення молодших школярів у процесі навчання.....
152
27. **Мельничук С. Г., Паньків Л. І.** Розвиток пам'яті у контексті професійного становлення майбутнього вчителя музики
157
28. **Мольдерф Т. М.** Некоторые вопросы в работе над интерпретацией в классе сольного пения.....
163
29. **Островська Т. В.** Підготовка майбутнього вчителя музики до диригентсько-хорової виконавської діяльності.....
169
30. **Павлова О. І.** Індивідуалізація самостійної роботи студентів-філологів на основі рівня їх інформаційної культури.....
175
31. **Пан На.** Сутність та зміст виконавської інтерпретації у підготовці майбутнього вчителя музики
180
32. **Путішина Л. О.** Використання жанру мініатюри в інструментально-виконавській підготовці майбутніх учителів музики
185
33. **Самохіна Н. М.** Творчість як показник індивідуальності та професіоналізму майбутнього педагога-музиканта
190
34. **Сбітнєва О. Ф.** Формування музично-естетичної культури молодших школярів
196
35. **Сергієнко А. В.** Теоретичні засади формування художньо-пізнавальної діяльності старшокласників засобами синтезу мистецтв... 201
36. **Сіренко Т. М.** Щодо питання емоційного настрою у підготовці співаків-початківців
207
37. **Скріпнікова Л. В.** Педагогічний підхід до управління якістю підготовки майбутніх учителів музики у вищих навчальних закладах
209
38. **Старовойтова О. Є.** Умови, необхідні для творчої роботи зі студентами-вокалістами з професійного становлення голосу
214
39. **Сташевська І. О.** Традиції й інновації в системі музичного виховання дошкільників у ФНР
220
40. **Федоріщева С. П.** Вплив естетичних основ педагогічної майстерності на естетичну педагогічну діяльність вчителя музики.....
227

4 звуку, а так же значенні правильного підходу до вибору репертуару студента-вокаліста в професійному становленні співака.

Ключові слова: професіоналізм, технічна досконалість, звук, співоча опора, дихання, звукообразование.

Кулдыркаева О. В., Лебедева М. В. Формирование профессионального вокального мастерства (на основе вокальной школы О. Н. Благовидовой)

В статье рассмотрены основные позиции вокальной школы профессора, народной артистки Украины О. Н. Благовидовой. Ее педагогические труды продолжают наилучшие традиции русской и украинской вокальных школ. Автор рассматривает основные составляющие методики постановки голоса и отмечает особенности данной методики в звукообразовании, дыхании, подачи звука, а так же значении правильного подхода к выбору репертуара студента-вокалиста в профессиональном становлении певца.

Ключевые слова: профессионализм, техническое совершенство, звук, певческая опора, дыхание, звукообразование.

Kuldyrkaeva O. V., Lebedeva M. V. Olga Blagovidova (creative survey)

The article considers the main positions of vocal school professors, People's Artist of Ukraine O. Blagovidova. Her educational work continues the best traditions of Russian and Ukrainian vocal school. The author examines the basic components of voice production techniques, and notes the features of this technique in sound generation, breath, sound delivery, as well as the importance of the correct approach to the selection of the repertoire of student-vocalist in the professional formation of the singer.

Key words: professionalism, excellence, sound, singing support, breathing, zvuoobrazovanie.

УДК 78.087.68

А. О. Лаврентьев

ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ ВОКАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ

Формування музичної культури є важливим елементом виховання особистості. Специфіка такого розвитку полягає в тому, що його метою виступає гармонійно розвинена особистість. Важливо зазначити, що розвиток музичної культури студентів спрямований на активізацію їх творчих здібностей, підвищення їх загальної культури і є досить складним процесом. Формування музичної культури студентів, як важливої і невід'ємної частини культури духовної, є головним завданням сучасної музичної педагогіки.

Питання що до формування та розвитку музичної культури розглядалися в наукових працях видатних вітчизняних вчених-педагогів Ю. Алієва, А. Болгарського, Н. Гузій, Л. Коваль, Д. Леонтьєва, О. Мелик-Пашиєва, А. Сохора, В. Сухомлинського, Б. Теплова, К. Ушинського, Л. Хлебнікової, таких відомих музикантів-дослідників, як Н.Гродзенська, В. Євдокимов, Д. Кабалевський, В. Шацька, Г. Шевченко, сучасних педагогів-музикантів: О. Апраксіною, Д. Заріної, А. Карасьова, Л. Маслової, П. Мироносицьким, Н. Ветгуліною, О. Ростовським, Н. Миропольською, Л. Массол та ін.

Мета статті - розглянути аспекти формування музичної культури студентів у процесі роботи вокального ансамблю.

Методика музичного виховання у вокальних ансамблях відзначається тим, що інтерес студентів до легкої музики повинен використатися керівником для залучення їх до музичної культури. З цією метою в репертуар, паралельно з популярними новинками, включаються народні пісні, пісні патріотичної тематики, пісні серйозної та кращі зразки сучасної легкої музики.

Незаперечним є той факт, що важливе значення у процесі формування вокальної культури студентів, які займаються у вокальному ансамблі, є фольклор. Але слід сказати, що у наш час проблема використання фольклору в музичному вихованні студентської молоді загострилася. Адже народна пісня майже зникла з побуту, особливо міського, її пропаганда звелася здебільшого

до сценічних форм, вікові народні традиції у багатьох регіонах України майже забулися. Виховання любові до народної музики, виховання народною піснею стало одним із провідних завдань педагога. І педагоги, і музикознавці одностайні в тому, що віковічні традиції народу повинні стати надбанням підрастаючого покоління - рідна мова, пісня мають врятувати їх від безпам'ятства, безликісті й сірості. Насичення репертуару вокальних молодіжних колективів фольклором сприятиме проникненню студентів у глибини народної творчості, наближенню до сформованих протягом віків уявлень про сутність людини, її духовність, красу і гармонію навколишнього світу..

Повноцінний музично-естетичний вплив музичного мистецтва на молодь може мати місце лише при умові постійного розвитку здібностей сприймання і виконання музики, постійного підвищення музичної культури студентів. Чим більше студент захоплюватиметься музикою, тим легше мобілізувати його слухову увагу, розвинути здібності до слухового аналізу, вміння правильного інтонування, і, навпаки, чим більше розвиватимуться музичні здібності студентів, тим глибше вони розумітимуть музику. Перед педагогом (вокального ансамблю) стоять завдання музично-естетичного виховання, одним з яких є завдання зацікавити студентів співом, виховати потяг, любов до художньо

117 змістовної музики, до співу. Естетична насолода, яку одержують студенти від переживання музичних образів, - необхідна умова успішного виховання.

Від багатьох причин залежить виховання у студентів свідомого ставлення до занять у вокальному ансамблі. Велике значення має закоханість самого педагога в музичне мистецтво, вмільй добір репертуару, професіональний його рівень, якість підготовки до заходу, манера контактування з студентами, методика роботи тощо.

Формування в студентів інтересу і любові до музики, зазначає Є. М. Квятковський, нерозривно пов'язане з вихованням у них музичних навичок, які допоможуть студентам повністю зрозуміти музичний твір, виразно, злагоджено і правильно проспівати його. При вихованні інтересу та любові до музики, потрібно одночасно з тим навчити: [4, с. 60]

- сприймати музику, а для цього розвинути: стійку довільну слухову увагу; різні види музичного слуху: звуковисотний, тембровий, гармонічний, поліфонічний; ладове відчуття; чуття ритму і темпу; музичну пам'ять; музичні слухові уявлення, що спираються на музичну пам'ять; здібність до цілісного охоплення музичного твору, яку можна умовно назвати „почуттям музичної форми“;

- прищепити студентам навички злагоджено співати на кілька голосів, одночасно здійснюючи завдання охорони їх голосів;

- озброїти студентів знаннями, вміннями і навичками з музичної грамоти (засоби музичної виразності, спів по нотах нескладного матеріалу, запис звучання);

- ознайомити з кращими творами народної, класичної музики та сучасної естрадної;

- виховати художній смак...

До важливої педагогічної проблеми впливу вокальної музики на розвиток музичної культури молоді слід віднести необхідність постійного дослідження виховного значення сучасної популярної музики. Вивчаючи тенденції функціонування сучасної популярної музики багато критиків справедливо наголошують на неоднорідності, художній неоднозначності цього явища. Сучасна популярна естрадна музика безпосередньо впливає на становлення й розвиток світоглядних, ціннісно-орієнтаційних, соціально-культурних позицій підліткового віку у сфері його життєдіяльності; вона є найпопулярнішим і найдоступнішим засобом музично-естетичного та музично-культурного виховання підлітків і має найбільш високий рейтинг серед учнівської молоді. Розуміючи, що захопленість студентів багато в чому залежить від умілого і тактовного підходу до їх інтересів, ми намагаємося, не нав'язуючи ті або інші твори, розширювати музичний кругозір студентів, привертати їх увагу до своєрідності музики, її виражальних засобів (особливостям мелодії, ритмічної структури, динаміки і т. д.).

Завдання педагога в сфері молодіжних жанрів значно ускладнюється, оскільки безперервна зміна різноманітних нових течій, модифікацій музичних напрямків об'єктивно створює проблему необхідності вибору цінного, естетично значущого в надзвичайно широкому потоці сучасної музики. Головна проблема - довести студентам, що ці зразки сучасного музичного

мистецтва є дійсно мистецтвом. Тут, як зазначає Н.В. Коваленко, знову «впливає на перше місце особистість педагога, його справжній авторитет серед молоді, його вміння знаходити «золоту середину» в спілкуванні із молоддю, вміння переконання в своїй компетентності» [5, с.11].

Колективне виконавство у вокальному ансамблі - важливий шлях активізації студента, розкриття творчих сторін його особистості, світоглядної, інтелектуальної, естетичної і емоційної. Виконуючи твір у колективі, учасники вокального ансамблю з керівником ніби заново колективно «створять», знаходять ключ до «відкриття» художніх достоїнств у ньому, твір починає виблискувати новими гранями, поглиблюється смисл і естетична цінність його. Ця якість зазвичай визначається поняттям «співтворчості».

Одне з провідних завдань колективного виконавства - зробити музичне мистецтво постійною потребою студента, предметом його захоплення і глибокого інтересу. Так, практика багатьох колективів показує, що систематичне музичення, колективне виконавство перетворюється на потребу музичного самовираження.

Колективне вокальне виконавство несе широку освітню функцію, воно активізує ідеологічну спрямованість, психічну діяльність, виховує пам'ять, смак, артистичність, виразність, емоційність у студентів [1, с.50].

Виконавство синтезує в собі абстрактне і конкретне мислення, їх специфічна взаємодія. Конкретний зміст твору розвиває творчу уяву, яка в свою чергу сприяє розвитку творчого мислення, навичка імпровізації.

Виконавство повністю витікає з вокального репертуару, який є базою, що формує музичні інтереси, смаки, потреби студентів. В свою чергу, вокальний репертуар не повинен обмежуватись, наприклад, лише народною музикою чи класичною. Вчитель повинен усвідомлювати, що музичне виховання має ґрунтуватися на органічному поєднанні трьох елементів: народної музики, класичної музики і музики сучасної. Саме таке поєднання є оптимальним в процесі розвитку музичної культури студентів. При виборі репертуару слід враховувати не тільки його художню значущість, але й вокально-технічні можливості колективу.

Список використаної літератури 1. Абдуллин З. Б. Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе. - М., 1983. **2.**

Виховання музикою. /Упорядник Т.Е.Вендрова. - К.: Освіта, 1981.

3. Дебеляя Ж., Чорноіваненко Н. Пошуки шляхів формування духовного світу

119

людини засобами музики //Музика в школі: збірка статей. - К.: Музична Україна, 1980. - Вип.6. **4. Квятковский Е. М.** Пробуждать интерес к лучшим образцам искусства у школьников //Сов. педагогика, 1989. -№ 2. **5. Коваленко Н.В.** Педагогические условия повышения музыкально-эстетической культуры участников самодеятельного вокально-инструментального ансамбля: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.05 /МГИК. - М., 1986. **6. Музыкальная культура и личность.** Межвузовский сборник научных трудов. - Владимир, 1987.

Лаврентьев А. О. Формування музичної культури студентів у процесі роботи вокального ансамблю

У данній статті автор розглядає деякі аспекти формування музичної культури студентів у процесі роботи вокального ансамблю. Виявлено, що комплексний підхід до музично-естетичної діяльності студентів забезпечує ефективність формування музичної культури, визначає вироблення системи вдосконалювання знань, умінь і творчих навичок. Одне з провідних завдань колективного виконавства - зробити музичне мистецтво постійною потребою студента, предметом його захоплення і глибокого інтересу.

Ключові слова: музична культура, вокальний ансамбль, репертуар, психологічний клімат, педагогічні умови, індивідуальний підхід.

Лаврентьев А. А. Формирование музыкальной культуры студентов в процессе работы вокального ансамбля

В данной статье автор рассматривает некоторые аспекты формирования музыкальной культуры студентов в процессе работы вокального ансамбля. Виявлено, что комплексный подход к музыкально-эстетической деятельности студентов обеспечивает эффективность формирования музыкальной культуры, определяет выработку системы усовершенствования знаний, умений и творческих навыков. Одно из основных заданий

коллективного исполнительства - сделать музыкальное искусство постоянной необходимостью студента, предметом его увлечения и глубокого интереса.

Ключевые слова: музыкальная культура, вокальный ансамбль, репертуар, психологический климат, педагогические условия, индивидуальный подход.

Lavrentyev A. A. Education of students' musical culture while working with singing ensemble

In this article the author examines some aspects of musical culture in the process of vocal ensemble. It was discovered that a comprehensive approach to musical aesthetic activities of students ensures efficiency of formation of musical culture, determines the development of knowledge improvement, skills and creative skills. One of the major tasks of the

120 collective performance - to make music a student's necessity, the subject of their passion and deep interest.

Key words: musical culture, vocal ensemble, repertoire, psychological climate, pedagogical conditions, individual approach.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2012 р.

Прийнято до друку 27.04.2012 р.